

BESPLATAN PRIMJERAK

UGOVOR O
DOŽIVOTNOM/DOSMRTNOM
UZDRŽAVANJU PRILIKA ILI...

UGOVOR O DOŽIVOTNOM/DOSMRTNOM UZDRŽAVANJU PRILIKA ILI...

Izdavač: Udruga invalida rada Zagreb
Adresa: Zagreb, Nova cesta 86

Urednica: Anamarija Lazić, prof.

Tekst pripremio: Ivica Župan, dipl.iur.

Kontakt telefoni: 01/4829392, 4829119, 4876301, 4876294

E-mail: uir@uir-zagreb.hr

Web: <http://www.uir-zagreb.hr>

Facebook: <http://facebook.com/uirzagreba>

Instagram: <https://www.instagram.com/uirzagreba>

Fotogalerija: <http://www.uir-zagreb.hr/naslovnica/fotogalerija>

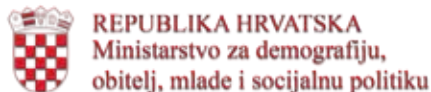
Videogalerija: <http://tinyurl.com/uirzagreba>

Grafička priprema: Snježana Belančić

Tehnička podrška: StoryEditor Editorial System

Tisak: Kerschoffset Zagreb d.o.o.
Naklada: 1.000 primjeraka

Tiskano uz sufinanciranje Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku.

Osobe koje uđu „treću životnu dob“ ili se već u njoj nalaze, u pravilu se suočavaju sa smanjenjem prihoda, pogoršanjem zdravstvenog stanja i sve težim zadovoljavanjem svakodnevnih životnih potreba što ih dovodi do toga da na određen način moraju staviti u funkciju svoju stečenu imovinu kako bi riješili egzistencijalna pitanja svakodnevnog života. Međutim, to nije tako

jednostavno i bez rizika. Upravo zato se ovom brošurom nastoji upoznati osobe treće životne dobi s ugovorom o doživotnom/dosmrtnom uzdržavanju kao oblikom raspolaganja imovinom koji im na relativno siguran način omogućava rješavanje njihovih egzistencijalnih problema.

Prije svega treba reći da ovu materiju regulira Zakon o obveznim odnosima (dalje u tekstu ZOO), a onda razjasniti što je to imovina. Dakle, imovina je skup svih imovinskih prava

koja pripadaju jednoj osobi, čija se vrijednost može izraziti u novčanoj protuvrijednosti (sva njezina imovinska prava kao što su pravo vlasništva na pokretninama i nekretninama, ograničena stvarna prava – pravo plodouživanja, stanovanja, stvarni teret, zatim obvezna prava – pravo zahtijevati kao vjerovnik određenu činidbu od dužnika npr. zahtjev za isplatu određene svote novca, predaju u posjed neke stvari, kao i druga prava npr. autorsko pravo, pravo patenta, licencije i drugo).

Ugovorom o doživotnom/dosmrtnom uzdržavanju jedna ugovorna strana – davatelj uzdržavanja preuzima obvezu uzdržavati, brinuti se ili u nekom drugom obliku pomagati drugu ugovornu stranu ili treću osobu – primatelja uzdržavanja do njegove smrti, uz protuobvezu druge ugovorne strane da davatelju uzdržavanja prenese svoju imovinu ili dio te imovine. Ovisno o vrsti ugovora prijenos imovine davatelju uzdržavanja može biti učinjen istovremeno sa sklapanjem ugovora (ugovor o dosmrtnom uzdržavanju), ili odgođen do časa smrti primatelja uzdržavanja, odnosno druge ugovorne strane (ugovor o doživotnom uzdržavanju).

Ugovor o doživotnom uzdržavanju

Ugovorom o doživotnom uzdržavanju obvezuje se jedna strana (davatelj uzdržavanja) da će drugu stranu ili trećega

(primatelja uzdržavanja) uzdržavati do njegove smrti, a druga strana izjavljuje da mu daje svu ili dio svoje imovine, s time da je stjecanje stvari i prava odgođeno do trenutka smrti primatelja uzdržavanja. Dati svu ili dio svoje imovine nije samo prijenos vlasništva na nekretnini ili pokretnini nego i prijenos drugih prava koja mogu biti predmet naknade za dano uzdržavanje (vrijednosni papiri, prava iz autorskog prava, štedni ulog i dr.).

Ugovor o doživotnom uzdržavanju je obveznopravni ugovor, a ne nasljednopravni, jer davatelj uzdržavanja imovinu druge ugovorne strane ne stječe uslijed njegove smrti, nego mu je ona na temelju ugovora prenesena kao naknada za uzdržavanje primatelja uzdržavanja.

Po svojoj pravnoj naravi ugovor o doživotnom uzdržavanju je dvostrano obvezni, naplatni i konsenzualni (nastaje suglasnošću ugovornih strana) pravni posao. Dvostrano obvezan, jer njegovim sklapanjem nastaju obveze za obojicu ugovaratelja. Obveza davatelja uzdržavanja sastoji se u

činidbama koje su predviđene, u pravilu, ugovorom, a obveza je druge ugovorne strane (koja ne mora biti ujedno i primatelj uzdržavanja) da na davatelja uzdržavanja prenese imovinu koja je predmet ugovora. Ugovor o doživotnom uzdržavanju je konsenzualni ugovor, jer nastaje suglasnom izjavom ugovornih strana o bitnim sastojcima ugovora, kako o onim predviđenim zakonom, tako i po sporazumu stranaka, s tim da izjava mora biti dana u zakonom propisanom obliku.

Ugovor o doživotnom uzdržavanju je strogo formalan ugovor, jer je propisani oblik ugovora uvjet njegovog nastanka i valjanosti. Da bi ugovor o doživotnom uzdržavanju proizvodio pravne učinke, odredbom čl. 580. st. 1. ZOO propisano je da mora: biti sastavljen u pisanom obliku te ovjeren od suca nadležnog suda (ovjeriti ga može samo sudac općinskog suda, ali ne i sudski savjetnik) ili potvrđen (solemniziran) po javnom bilježniku ili sastavljen u obliku javnobilježničkog akta.

Prilikom ovjere ili sastavljanja odnosno potvrđivanja ugovora o doživotnom uzdržavanju ovlaštena osoba je obvezna ugovarateljima ugovor pročitati i upozoriti ih na njegove posljedice (ovlaštena osoba prije pristupanja ovjeri, odnosno sastavljanju ili potvrđivanju ugovora, kroz kratku komunikaciju sa strankama treba provjeriti sposobnost ugovaratelja za sklapanje ugovora). Bitna je obveza ovlaštene osobe da ugovaratelje upozna sa značenjem ugovora kojeg žele sklopiti, na njegovo trajanje do trenutka smrti primatelja uzdržavanja, potrebu da se što preciznije odredi način uzdržavanja uzimajući u obzir i moguće buduće potrebe primatelja uzdržavanja i jednako tako i naknada davatelju uzdržavanja, upozoriti ih na prava primatelja uzdržavanja prema članovima obitelji davatelja uzdržavanja u slučaju da ovaj umre prije primatelja uzdržavanja, o mogućnostima i razlozima za raskid ugovora). Ovlaštena osoba će u tekst ugovora unijeti pisanu potvrdu o tome da je ugovor ugovarateljima pročitala i da su upozoreni na njegove pravne učinke. Ovjerom ugovora od strane suca, odnosno sastavljanjem javnobilježničkog akta ili njegovim potvrđivanjem (solemnizacijom), ugovor stječe snagu javne isprave. Prema odredbi članka 581. ZOO davatelj uzdržavanja, kada je predmet ugovora nekretnina, ovlašten je zatražiti zabilježbu ugovora o doživotnom uzdržavanju u zemljišnu knjigu, a kada su predmet ugovora pokretnine (brod, motorno vozilo) ili neko drugo pravo (dionice) za koje se vodi kakav javni upisnik, ovlašten je zatražiti zabilježbu ili drugi odgovarajući upis ugovora u taj upisnik. Na taj način davatelj uzdržavanja stječe sigurnost da ga primatelj uzdržavanja neće „izigrati“ jer će svoje pravo iz ugovora o doživotnom uzdržavanju s uspjehom

moći suprotstaviti svim stjecateljima u čiju bi korist primatelj uzdržavanja raspolagao nakon upisa zabilježbe. U vrijeme sklapanja ugovora o doživotnom uzdržavanju samo je obveza primatelja uzdržavanja potpuno određena, jer u trenutku njegove smrti imovina koja je objekt ugovora prelazi na davatelja uzdržavanja, dok je obveza davatelja uzdržavanja manje određena, jer uzdržavanje predstavlja trajnu činidbu do smrti primatelja uzdržavanja, tako da je unaprijed neizvjesno koliko će trajati i koliki će biti za to nužni izdaci (snošenje troškova hrane, odijevanja, liječenja i slično za uzdržavanu osobu, kao i briga i pažnja te pružanje osobnih usluga primatelju uzdržavanja). Zbog toga je obveza davatelja uzdržavanja jako neizvjesna, tako da ugovaratelji ne znaju hoće li postojati jednakovrijednost međusobnih prava i obveza, tj. hoće li tko primiti više od onoga što je dao, pa je aleatornost (ovisnost o slučaju kao primjerice kod igara na sreću) bitno obilježje ovog ugovora. Osoba u čiju korist je ugovoreno pravo na uzdržavanje je primatelj uzdržavanja i to može biti samo fizička osoba. Ugovaratelj koji otuđuje svoju imovinu u pravilu je primatelj uzdržavanja, ali on može ugovoriti uzdržavanje i u korist treće osobe, tako da pravo na uzdržavanje uz ugovaratelja ima i treća osoba, ili samo u korist treće osobe. Kada je uzdržavanje ugovoreno u korist treće osobe, ona nije ugovorna strana i ne sudjeluje u sklapanju ugovora (to može biti svaka fizička osoba, bez obzira na njezinu poslovnu sposobnost). Davatelj uzdržavanja može biti svaka poslovno sposobna fizička i pravna osoba. Davatelj uzdržavanja je ugovaratelj koji je preuzeo obvezu doživotno uzdržavati primatelja uzdržavanja uz naknadu. To može

biti svaka poslovno sposobna fizička i pravna osoba. U slučaju da je davatelj uzdržavanja pravna osoba uzdržavanje se može ugovoriti kroz plaćanje određene novčane rente na ime uzdržavanja ili pružanja usluga smještaja, prehrane i vođenja skrbi prema potrebama primatelja uzdržavanja.

Jednim ugovorom o doživotnom uzdržavanju obvezu uzdržavanja može preuzeti više osoba, koje su tada svi ugovaratelji na strani obveznika uzdržavanja. U tom slučaju u ugovoru treba određeno navesti obveze svakog od tih ugovaratelja. Međutim, ugovorom o uzdržavanju obvezu uzdržavanja ne može preuzeti treća osoba koja nije ugovaratelj.

Činidba ugovora o doživotnom uzdržavanju, prema članku 579. stavak 1. ZOO je obveza davatelja uzdržavanja da uzdržava do smrti primatelja uzdržavanja, ali sam sadržaj obveze uzdržavanja u Zakonu nije naveden, što znači da stranke imaju punu slobodu kod određivanja načina uzdržavanja prema njihovim životnim i materijalnim prilikama te potrebama, ali pod uvjetom da je ugovorena obveza moguća, dopuštena i određena odnosno određiva.

Uzdržavanje se može ugovoriti plaćanjem stanovitog novčanog iznosa primatelju uzdržavanja u određenim vremenskim razmacima, snošenjem troškova prehrane, režija, odijevanja, osiguranja svih oblika zdravstvene skrbi, pripremanjem hrane, pomaganjem u obavljanju kućanskih poslova i održavanje nekretnine i drugo. Bitno je da se u ugovoru što detaljnije odredi činidbu uzdržavanja vodeći računa o svim potrebama primatelja uzdržavanja, kao i o mogućnosti izmjene načina ugovorenog uzdržavanja. U slučaju da stranke nisu precizno odredile sadržaj obveze uzdržavanja pri ocjeni sadržaja te obveze treba uzeti u obzir materijalne prilike primatelja uzdržavanja,

standard kojim je do tada živio, mjesne običaje, shvaćanje životnih potreba u okružju u kojem se ugovor sklapa, promjenjivost svakodnevnih potreba primatelja uzdržavanja s obzirom na životnu dob i zdravstveno stanje.

Obveza davatelja uzdržavanja na uzdržavanje primatelja uzdržavanja nastupa odmah po sklapanju ugovora o doživotnom uzdržavanju.

Predmet naknade za uzdržavanje mogu biti nekretnine, pokretnine i druga imovinska prava, jer pojam imovine uključuje kako stvarna prava na nekretninama i pokretninama, tako i druga imovinska prava (primjerice pravo plodouživanja, tražbine, autorsko pravo).

Kada je predmet naknade nekretnina tada ista mora biti pravilno označena (broj zemljišnoknjižne čestice, broj zemljišnoknjižnog uloška, naziv katastarske općine i površina zemljišnoknjižne čestice).

Kada su predmet ugovora pokretne stvari i prava, oni u ugovoru moraju biti određeno navedeni ili određivi u mjeri u kojoj je potrebno za njihovu individualizaciju, a za pokretnine i prava koji se upisuju u javni registar (npr. brod, motorno vozilo, dionice) podaci koji su za konkretni upis propisani. Predmet naknade može biti i buduća imovina.

Ugovorna strana koja sklapa ugovor o doživotnom uzdržavanju može raspolagati samo sa svojom imovinom (imovina koju je stekao, primjerice nasljeđivanjem, darovanjem ili potječe iz vlastite imovine, bračna stečevina – bračni drugovi su u jednakim dijelovima suvlasnici bračne stečevine, ako nisu drukčije ugovorili, pa svaki od njih može slobodno raspolagati sa svojom polovinom dijela).

Na temelju ugovora o doživotnom uzdržavanju davatelj uzdržavanja stječe pravo vlasništva na stvarima ili drugim

pravima koje su predmet naknade u trenutku smrti ugovorne strane koja je ugovorila uzdržavanje za sebe i/ili treću osobu, a ne tek upisom u zemljišnu knjigu ili drugi javni registar. Stoga imovina koja je predmet naknade u ugovoru o doživotnom uzdržavanju ne ulazi u ostavinu poslije smrti primatelja uzdržavanja.

Sklapanjem ugovora o doživotnom uzdržavanju primatelj uzdržavanja stječe pravo zahtijevati ispunjenje obveze uzdržavanja kako ona glasi. Ako je uzdržavanje ugovoreno u korist trećega koji je to pravo prihvatio, tada su ovlašteni od davatelja uzdržavanja zahtijevati ispunjenje obveze treća osoba kao i ugovaratelj koji je u njegovu korist ugovorio uzdržavanje.

Sve dok traje obveza davatelja uzdržavanja, on nema pravo ni na kakav zahtjev prema drugoj ugovornoj strani za predaju imovine koja je predmet naknade, jer je učinak raspolaganja imovinom odgođen do njezine smrti. Radi se o odgodnom roku koji nastupa smrću druge ugovorne strane, tada davatelj uzdržavanja stječe sve ono što je bilo ugovoreno kao naknada za uzdržavanje. Kada je uzdržavanje ugovoreno u korist trećega, njegovom smrću davatelj uzdržavanja ne stječe pravo na imovinu koja je predmet ugovora o doživotnom uzdržavanju, već se tada samo završava njegova obveza uzdržavanja, a pravo na imovinu moći će steći u trenutku smrti ugovaratelja uzdržavanja, a ukoliko ugovaratelj uzdržavanja umre prije osobe u čiju je korist ugovoreno uzdržavanje, davatelj uzdržavanja će steći imovinu u trenutku smrti ugovaratelja uzdržavanja, iako će ga obveza uzdržavanja teretiti do smrti uzdržavane osobe.

Dakle, davatelj uzdržavanja stječe pravo vlasništva, što uključuje i pravo na posjed, na pokretnim i nepokretnim stvarima

obuhvaćenim ugovorom, u trenutku smrti druge ugovorne strane, pa to predstavlja iznimku od općeg pravila da se na temelju pravnog posla pravo vlasništva na nekretninama stječe tek upisom u zemljišnu knjigu, a na pokretninama predajom u posjed.

Ukoliko primatelj uzdržavanja nakon sklapanja ugovora o doživotnom uzdržavanju oporučno raspolaže imovinom koja je predmet naknade to ne utječe na prava davatelja uzdržavanja.

Ugovor se može raskinuti sporazumom ugovaratelja, a ako se ugovaratelji ne mogu sporazumjeti o raskidu, njegovo raskidanje može zahtijevati od suda i samo jedna strana.

Pravo ugovaratelja na raskidanje ugovora ograničeno je kada je uzdržavanje ugovoreno u korist treće osobe, jer tada ugovorne strane ne mogu sporazumom raskinuti ugovor o doživotnom uzdržavanju bez pristanka treće osobe, budući da ona ima samostalni zahtjev na ispunjenje ugovora (u tom slučaju na jednostrani raskid ugovora ima pravo samo obveznik uzdržavanja, a druga ugovorna strana koja je ugovorila uzdržavanje samo uz suglasnost osobe u čiju korist je uzdržavanje ugovoreno).

Ugovaratelji mogu uvijek sporazumno raskinuti ugovor iako je ugovor o doživotnom uzdržavanju formalan ugovor i ZOO za njegovo raskidanje ne propisuje poseban oblik pa se on može raskinuti i neformalnim sporazumom, a i na način da strane prestanu izvršavati prava i obveze iz ugovora. Međutim, ako je u zemljišnoj knjizi izvršena zabilježba ugovora o doživotnom uzdržavanju, sporazum o raskidu morat će biti sklopljen u pisanom obliku, a potpis davatelja uzdržavanja ovjeren kod javnog bilježnika.

Ako prema ugovoru o doživotnom

uzdržavanju ugovaratelji žive zajedno, pa se njihovi odnosi toliko poremete da zajednički život postane nepodnošljiv, svaka strana može tražiti od suda raskid ugovora u kojem slučaju do raskida ugovora o doživotnom uzdržavanju može doći ako su kumulativno ispunjene tri pretpostavke:

- da su stranke ugovorile da će živjeti zajedno,
- da je došlo do poremećaja međusobnih odnosa i
- da je zbog toga zajednički život postao nepodnošljiv.

Svaka strana može tražiti raskid ugovora ako druga strana ne izvršava svoje obveze, pri čemu je dovoljna sama činjenica da jedna ugovorna strana ne izvršava ugovornu obvezu neovisno o tome iz kojih razloga to ne čini (svjesno ili iz objektivnih razloga). Na nasljednike će prijeći pravo zahtijevati raskid ugovora o doživotnom uzdržavanju poslije smrti strane ovlaštene na raskid pod uvjetom da su se još za života ugovornih stranaka stekli uvjeti za raskid ugovora. Posljedica raskida ugovora je da ugovaratelji ne mogu više zahtijevati ispunjenje obveza, ali stječu pravo zahtijevati od druge strane vraćanje onoga što je u ispunjenju ugovora dala.

Ugovorne strane svoj interes za sklapanje ugovora o doživotnom uzdržavanju utvrđuju prema okolnostima koje postoje u vrijeme njegova sklapanja uzimajući pri tome, eventualno, u obzir i promjene prilika koje se mogu razumno očekivati po redovnom tijeku stvari kroz vrijeme njegovog ispunjavanja. Međutim, nakon sklapanja ugovora o doživotnom uzdržavanju mogu se dogoditi okolnosti koje bitno utječu na ispunjavanje ugovornih obveza zbog čega bi, u interesu jedne ili obje ugovorne strane, bilo da se ugovor promjeni bilo da ga se raskine. Ako se dogode okolnosti koje bitno utječu na

ispunjavanje ugovornih obveza ugovaratelji mogu isti suglasno promijeniti ili raskinuti, a ako ta suglasnost ne postoji tada mogu tražiti da sud ugovor promjeni na prihvatljiv način za obje strane ili raskine.

Prema tim odredbama ugovor se može preinačiti ili raskinuti zbog izmijenjenih okolnosti u slučaju:

- da se radi o izvanrednim okolnostima nastalim nakon sklapanja ugovora,
- da se te okolnosti nisu mogle predvidjeti u vrijeme sklapanja ugovora,
- da bi ispunjenje obveze za jednu ugovornu stranu postalo pretjerano otežano ili bi joj nanijelo pretjerano velik gubitak.

Navedene okolnosti moraju biti kumulativno ispunjene da bi na inicijativu jedne ugovorne strane moglo doći do preinačenja ili raskida ugovora. Ali, sve i da su ispunjene sve prethodno navedene pretpostavke, izmjenu ili raskid ugovora neće moći zahtijevati ona ugovorna strana koja se poziva na promijenjene okolnosti ako je bila dužna u vrijeme sklapanja ugovora uzeti u obzir te okolnosti ili ih je mogla izbjeći ili savladati.

Povodom zahtjeva za izmjenu ili raskid ugovora o doživotnom uzdržavanju sud može, ako to procijeni opravdanim, uzdržavanje preinačiti u plaćanje doživotne rente.

Odredbe ZOO koje uređuju ugovor o doživotnom uzdržavanju ne predviđaju posebne razloge njegove ništetnosti, zbog čega se pitanje ništetnosti procjenjuje primjenom općih pravila obveznog prava (razlozi ništetnosti su poslovna nesposobnost nekog od sudionika pravnog posla, nevaljanost i nesuglasnost očitovanja volje, nemogućnost, nedopuštenost, neodređenost odnosno neodredivost činidbe, nedopuštena pobuda za sklapanje pravnog posla, te nedostatak potrebnog oblika).

Pobojni pravni poslovi proizvode pravne učinke, ali se mogu pobijati (razlozi pobojnosti su sklapanje ugovora od strane ograničeno poslovno sposobne osobe, postojanje mane volje i kad je to posebnim propisima određeno). O mani volje radi se kada prilikom sklapanja ugovora postoji nesklad između onoga što je ugovaratelj

izjavio u ugovoru i njegove stvarne volje glede sadržaja ugovora (prijetnja, izazvan strah, bitna zabluda o nekoj činjenici važnoj za ugovor ili prijevara), u tom slučaju strana koja je zbog postojanja mana volje sklopila ugovor može zahtijevati njegovo poništenje. U slučaju smrti davatelja uzdržavanja njegove obveze prelaze na njegovog bračnog druga i njegove potomke, koji su pozvani na nasljedstvo, ako oni na to pristanu. U tom slučaju na temelju samog zakona na navedene nasljednike (to se odnosi i na izvanbračnog druga, jer je u pravu nasljeđivanja izjednačen s bračnim drugom) prelaze prava i obveze iz ugovora. Ako davatelj uzdržavanja nema bračnog druga niti potomaka njegovom smrću ugovor prestaje, a osobe koje ga nasljeđuju nemaju pravo zahtijevati naknadu za do tada dano uzdržavanje.

Ako bračni drug i potomci davatelja uzdržavanja ne pristanu na produženje ugovora, ugovor prestaje po samom zakonu. Za produženje ugovora o doživotnom uzdržavanju nije nužno da svi nasljednici prvog nasljednog reda pristanu na produženje ugovora, nego je dovoljno da makar i jedan od njih prihvati ispunjavanje ugovora, u kom slučaju samo na njega prelaze ne samo obveze nego i prava davatelja uzdržavanja iz ugovora. Bračni drug i/ili potomak davatelja uzdržavanja ima pravo na naknadu samo ako postoje razlozi zbog kojih nisu u stanju preuzeti ugovorne obveze.

Ugovor o dosmrtnom uzdržavanju

Zakon definira ugovor o dosmrtnom uzdržavanju kao ugovor kojim se jedna strana (davatelj uzdržavanja) obvezuje da će drugu stranu ili trećega (primatelja uzdržavanja) uzdržavati do njegove smrti, a druga se strana obvezuje da će mu za života

prenijeti svu ili dio svoje imovine. Dakle, primatelj uzdržavanja je obvezan učiniti prijenos imovine na davatelja uzdržavanja u ugovorom određenom roku nakon sklapanja ugovora, ali svakako prije svoje smrti. Na ugovor o dosmrtnom uzdržavanju na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ZOO o ugovoru o doživotnom uzdržavanju. Bitna razlika između tih ugovora je trenutak prelaska ugovorom određene imovine na davatelja uzdržavanja.

Ugovor o dosmrtnom uzdržavanju je dvostrano obvezan, naplatan, konsenzualan i aleatoran pravni posao. Ugovor o dosmrtnom uzdržavanju pravovaljan je samo ako ga je ovjerio sudac općinskog suda, odnosno ako je sastavljen u obliku javnobilježničkog akta ili potvrđen (solemniziran) od javnog bilježnika. Kao i kod sklapanja ugovora o doživotnom uzdržavanju, kad se sklapa ugovor o dosmrtnom uzdržavanju osobito je važno da ovlaštena osoba provede sve zakonom propisane radnje kako je to naprijed navedeno za ugovor o

doživotnom uzdržavanju. Sve što je rečeno glede primatelja i davatelja uzdržavanja te treće osobe kao mogućeg korisnika uzdržavanja kod ugovora o doživotnom uzdržavanju vrijedi i za ugovor o dosmrtnom uzdržavanju. Predmet ugovora o dosmrtnom uzdržavanju je obveza uzdržavanja u najširem smislu riječi, uz jedino ograničenje da mora biti moguća, dopuštena i određena ili određiva i u tom pogledu nema razlike u odnosu na ugovor o doživotnom uzdržavanju.

Kod ugovora o dosmrtnom uzdržavanju primatelj uzdržavanja daje naknadu za uzdržavanje davatelju uzdržavanja još za svog života što za njega predstavlja rizik da davatelj uzdržavanja otuđi danu mu imovinu i prestane uredno ispunjavati obvezu uzdržavanja. Upravo stoga se primatelju uzdržavanja odredbom članka 587. ZOO daje mogućnost da ugovorom o dosmrtnom uzdržavanju na nekretnini koju je dao davatelju uzdržavanja za sebe pridrži pravo stvarnog tereta (pravo stvarnog tereta se stječe upisom u zemljišnu knjigu).

Pravo stvarnog tereta daje mogućnost primatelju uzdržavanja da, ako davatelj uzdržavanja ne ispunjava ugovornu obvezu, on može protiv sadašnjeg vlasnika opterećene nekretnine podići tužbu sa zahtjevom da je dužan iz njezine vrijednosti trpjeti namirenje dospjelih, a neispunjenih činidaba ili njihovu novčanu protuvrijednost. Opća pravila obveznog prava o razlozima i pravnim posljedicama ništetnosti ugovora o dosmrtnom uzdržavanju vrijede. S obzirom na to da primatelj uzdržavanja za života prenosi na davatelja uzdržavanja svoju imovinu koja je predmet ugovora, učinak smrti davatelja uzdržavanja na ovaj ugovor razlikuje se od ugovora o doživotnom uzdržavanju.

U slučaju smrti davatelja uzdržavanja prije primatelja uzdržavanja, njegova prava i obveze iz ugovora prelaze na njegove nasljednike, ako oni na to pristanu, ali ovdje je bitno za reći da prelazak prava i obveza nije ograničen samo na bračnog druga i njegove potomke, nego na one koji se pojavljuju kao nasljednici iza smrti davatelja uzdržavanja. Ako nasljednici ne prihvate preuzimanje ugovora, iako su u stanju preuzeti ugovorne obveze, ugovor se raskida na temelju zakona, u kom slučaju su nasljednici dužni vratiti primatelju uzdržavanja ono što je na temelju toga ugovora stekao davatelj uzdržavanja, a ako to nisu u stanju, dužni su mu naknaditi vrijednost stečenoga, pri čemu nemaju pravo zahtijevati naknadu za uzdržavanje koje je dao davatelj uzdržavanja. Položaj nasljednika davatelja uzdržavanja koji nisu u stanju preuzeti ugovorne obveze je drukčiji, naime oni imaju pravo na naknadu za uzdržavanje koje je davatelj uzdržavanja dao primatelju uzdržavanja, ali su i oni dužni vratiti ono što je davatelj uzdržavanja stekao na temelju ugovora o dosmrtnom uzdržavanju.

